

Tema 35: Šesta zapovijed Dekaloga

Spolno zajedništvo „je usmjereno k supružničkoj ljubavi muškarca i žene“ (KKC, 2360); „izraženo je na uistinu ljudski način samo kao sastavni dio ljubavi po kojoj se muškarac i žena do smrti u potpunosti daruju jedno drugome

26.11.2012.

Prethodne teme

1. Muško i žensko stvori ih...

Božji poziv muškarcima i ženama „plodite se i množite“ treba shvatiti iz perspektive našeg stvaranja „na sliku i priliku“ Božju (usp. *KKC* 2331, 2334). To podrazumijeva da ljudsko rađanje, u širem kontekstu naše spolnosti, ne može biti "nešto tek biološko, već zadire u samu jezgru ljudske osobe kao takve“ (*KKC* 2361), čime se bitno razlikuje od životinjskog svijeta.

Bog je ljubav (1 *Iv* 4:8) i njegova ljubav je plodonosna. On želi da ljudska bića budu dionici ove plodnosti, povezujući rađanje svake nove osobe s posebnim činom ljubavi između muškarca i žene.¹ Stoga, sex nije sramotna stvar; on je božanski dar, određen za život, za ljubav, za plodnost.²

Budući je čovjek pojedinac koji se sastoji od tijela i duše, ljubavni čin otvoren rađanju poziva na

sudjelovanje svih dimenzija ljudske osobe – tijela, osjećaja i duha.³

Istočni grijeh uništio je sklad unutar svake osobe te između muškaraca i žena. Ovaj rascijep imao je posebnu posljedicu na sposobnost življenja naše spolnosti u skladu s ljudskim razumom. On je zasjenio neraskidivu vezu između osjećajne i prokreativne dimenzije bračnog čina te otežao volji upravljanje nad osjećajnim i tjelesnim nagonima spolnosti.

U ovim okolnostima, borba za pročišćenjem i rastom u zrelosti koju naša spolnost zahtijeva ne podrazumijeva nikakvo odbacivanje niti negativno sagledavanje ovog dara kojeg su muškarci i žene primili od Boga. Umjesto toga, ona podrazumijeva potrebu da ga „izliječi i vrati mu njegovu istinsku veličinu.“⁴ Krepost čistoće ovdje ima ključnu ulogu.

2. Poziv na čistoću

Katekizam Katoličke Crkve govori o „pozivu na čistoću“ jer je ova krepost uvjet i sastavni dio našeg poziva na ljubav – darivanje sebe na koje Bog poziva svakog muškarca i ženu.

Čistoća omogućava da ljubimo u i kroz naša tijela.⁵ Može se na određeni način reći da je čistoća krepost koja ljudskoj osobi omogućava dobro živjeti, s dobrohotnošću i unutarnjim mirom u odnosu prema drugim muškarcima i ženama te samome sebi jer ljudska spolnost utječe na sve naše sposobnosti, počevši od najtjelesnijih i materijalnih do najduhovnijih, dajući muževan ili ženstven premaz svim našim moćima.

Tako krepost čistoće nije samo lijek protiv poremećaja koje grijeh rađa u ljudskoj spolnosti već radosna potvrda, budući da nam omogućava ljubiti Boga i, kroz njega, druge muškarce i žene svim srcem, svom

dušom, svim umom i svom snagom
(usp. *Mt* 12:30).6

„Krepost čistoće usko ovisi o kreposti *umjerenosti* koja ide za tim da razum upravlja strastima i težnjama ljudskih osjećajnosti“ (*KKC*, 2341).

„Čistoća izražava ostvarenu intergraciju spolnosti u osobi i time nutarnje čovjekovo jedinstvo u njegovom tjelesnom i duhovnom biću“ (*KKC*, 2337).

Kada se razgovara o čistoći, a osobito s mladima, važno je istaknuti sposobnost ljubljenja koju ova vrlina daje spolnosti i rađanju. Inače, čistoću bi se moglo promatrati kao negativnu krepost jer dobar dio nastojanja da se ona živi uključuje napor potreban za svladavanje vlastitih strasti, koje ponekad mogu biti usmjerene prema određenom dobru koje ne može razumom biti određeno kao dobro za osobu u cjelini.7

U svom sadašnjem stanju, čovjek ne može živjeti u skladu s prirodnim moralnim zakonom, a time i biti čist, bez pomoći milosti. To ne podrazumijeva nemogućnost stjecanja ljudske vrline koja donosi određenu kontrolu nad strastima, nego više da je rana prouzrokovana grijehom toliko duboka da jedino božanska pomoć može omogućiti savršenu integraciju ljudske osobe.⁸

3. Obrazovanje za čistoću

Čistoća je usmjerena k postizanju kontrole nad vlastitom požudom što predstavlja važan dio vladanja samim sobom. Postizanje ove kontrole zadatak je koji traje čitav život i koji zahtijeva opetovane napore koji mogu biti osobito zahtjevni u određenim razdobljima. Čistoća se uvijek treba razvijati uz pomoć Božje milosti i vlastite asktetske borbe (usp. *KKC*, 2342).⁹

„Ljubav je 'forma' svih kreposti. Pod njezinim utjecajem, čistoća se očituje kao škola osobnog darivanja.

Gospodstvo nad sobom usmjereno je na to darivanje sebe“ (KKC, 2346).

Obrazovanje za čistoću je mnogo više od onoga što neki nazivaju „spolnim odgojem“, najčešće ograničenim na davanje informacija o fiziološkim aspektima ljudskog razmnožavanja i metodama kontracepcije. Istinsko obrazovanje u čistoći uključuje mnogo više od bioloških aspekata. Ono treba pružiti pomoć u sagledavanju osobnih i moralnih vrijednosti uključenih u pitanja ljudskog života i vlastite zrelosti. Štoviše, ono mora njegovati visoke ideale ljubavi prema Bogu i drugim muškarcima i ženama kroz vrline poput velikodušnosti i skromnosti koja čuva intimnost – vrline koje osobi pomažu da prevlada sebičnost i iskušenje da postane egoistična.

Roditelji imaju veliku odgovornost u ovoj zadaći budući su oni prvi i glavni učitelji za usađivanje vrline čistoće u svojoj djeci.10

U borbi za življenjem ove vrline, važna su slijedeća sredstva:

- a. Molitva: moliti Boga za krepost svete čistoće;11 često primanje sakramenata koji su „liječnik“ za našu slabost;
- b. Intenzivan rad, izbjegavanje dokolice;
- c. Umjerenost u jelu i piću;
- d. Briga za detalje pristojnosti i skromnosti u odijevanju;
- e. Izbjegavanje neprikladnih knjiga, časopisa i dnevnih novina te nemoralnih emisija;
- f. Visoki stupanj iskrenosti u duhovnom vodstvu;

g. Ne razmišljanje o samom sebi;

h. Imanje duboke pobožnosti prema Presvetoj Djevici Mariji, *Mater pulchrae dilectionis*.

„Čistoća predstavlja izrazito osobno zalaganje, uključuje također *kulturni napor* jer postoji 'međuovisnost između rasta ljudske osobe i razvoja samog društva' (II. vatikanski sabor, *Gaudium et spes*, 25). Čistoća pretpostavlja poštivanje osobnih prava, posebno pravo na obavijesti i odgoj u skladu s moralnim i duhovnim zahtjevima ljudskog života“ (KKC, 2344).¹²

Pojedinačni izražaji ove vrline razlikovat će se u ovisnosti o životnom stanju pojedine osobe.

„Oženjene osobe pozvane su živjeti bračnu čistoću; ostali žive čistoću u uzdržljivosti“ (KKC, 2349).

4. Bračna čistoća

Spolno zajedništvo „je usmjereno k supružničkoj ljubavi muškarca i žene“ (KKC, 2360); „izraženo je na uistinu ljudski način samo kao sastavni dio ljubavi po kojoj se muškarac i žena do smrti u potpunosti daruju jedno drugome.“13

Veličina čina u kojem muškarac i žena slobodno surađuju s Božjim stvaralačkim djelovanjem zahtijeva određene stroge moralne uvjete upravo zbog svog, duboko ljudskog značaja: mogućnost stvaranja novog ljudskog života pozvanog na vječnu sreću. Ovo je razlog zbog kojeg osoba nikad ne bi smjela svojom voljom razdvojiti sjedinjujuće i stvaralačke dimenzije ovoga čina, kao što se događa upotrebom kontracepcije.14

Parovi koji žive čistoću će naći najprikladnije trenutke za živjeti ovo tjelesno zajedništvo kako bi se u

svakom činu očitovalo sebedarje koje označava.15

Za razliku od stvaralačke dimenzije koja se može ostvariti na uistinu ljudski način samo kroz bračni čin, sjedinjujuća i osjećajna dimenzija svojstvena ovom činu može se i trebala bi se izraziti na mnoge druge načine. Dakle, ako zbog zdravstvenih ili drugih razloga supružnici ne mogu izvršiti bračno sjedinjenje ili ako odluče da je bolje privremeno (ili trajno, u osobito ozbiljnim situacijama) suzdržati se od bračnog čina, mogu i trebali bi nastaviti ostvarivati sebedarje koje potiče rast uistinu osobne ljubavi.

5. Čistoća u celibatu

Bog poziva neke ljude da svoj poziv na ljubav žive na poseban način, u apostolskom celibatu.16 Življenje kršćanskog poziva u apostolskom zvanju zahtijeva uzdržljivost.17 Odricanje od vlastite reproduktivne

sposobnosti u nijednom pogledu ne znači i odricanje od ljubavi ili privrženosti.¹⁸ Naprotiv, slobodno darivanje Bogu mogućnosti bračnog života omogućava osobi da ljubi i sebe daruje mnogim drugim osobama, pomažući im da nađu Boga koji je razlog njihovog celibata.¹⁹

Ovaj način života mora se uvijek gledati kao dar budući da nitko ne može sam sebi pridati sposobnost za biti vjeran Bogu na svom životnom putu bez pomoći milosti.

6. Grijesi protiv čistoće

Nasuprot čistoći nalazi se bludnost, „neuredna želja ili razuzdana naslada spolnog užitka. Spolni užitak moralno je neuredan kad se traži radi samog sebe, izdvojeno od svrhovitosti rađanja i sjedinjenja“ (KKC, 2351).

Budući je spolnost središnja dimenzija u ljudskom životu, grijesi

protiv čistoće uvijek su teški i kao takvi uzrokuju gubitak nasljedstva Kraljevstva Božjeg (usp. *Ef* 5:5). Ipak, mogu biti laki kada nedostaje puna svijest o potpunom pristanku.

Porok bludnosti ima brojne i ozbiljne posljedice: intelektualnu sljepoću koja zamagljuje naš krajnji cilj i dobro; slabljenje volje koja gubi sposobnost za bilo kakav napor, pasivnost, ravnodušnost prema radu, služenju drugima, itd.; privrženost prema zemaljskim dobrima i zaboravljanje vječnih dobara; a u konačnici može čak dovesti i do mržnje prema Bogu kojega bludna osoba vidi kao veliku prepreku za zadovoljenje vlastite osjetilnosti.

Masturbacija je „svojevoljno uzbuđenje spolnih organa radi postizanja spolnog užitka“ (*KKC*, 2352). „Učiteljstvo Crkve u skladu s ustaljenom tradicijom, a zajedno s moralnim osjećajem vjernika, bez

sumnje i čvrsto drže da je masturbacija u sebi teško poremećen čin.“20 Po samoj svojoj prirodi, masturbacija proturječi kršćanskom smislu spolnosti koja je u službi ljubavi. Budući se radi o samotnom i sebičnom ostvarenju spolnosti, lišenom istine ljubavi, ostavlja osobu nezadovoljenom te vodi k praznini i kajanju.

„*Blud* je tjelesno sjedinjenje slobodna muškarca i slobodne žene izvan braka. On se teško protivi dostojanstvu osoba i ljudske spolnosti koja je prirodno usmjerena bilo dobru supružnika bilo rađanju i odgoju djece. Osim toga, to je teška sablazan kad se time kvare mladi“ (KKC, 2353).21

Preljub „označava bračnu nevjeru. Kad dvoje, od kojih je barem jedno u braku, stupaju u makar i prolazan spolni odnos, čine preljub“ (KKC, 2380).22

Također protivni čistoći su razgovori, pogledi, izražaji privrženosti prema drugoj osobi, uključujući zaručniku/ci, potaknuti nepristojnom (razvratnom) željom ili čineći blisku prigodu za grijeh koju se traži ili ne odbacuje.²³ *Pornografija*, prikazujući ljudsko tijelo samo kao objekt požude, i *prostitucija*, pretvaranje vlastitog tijela u objekt za financijsku dobit i tjelesno zadovoljstvo, su teški nedostaci spolnog poremećaja koji, osim što vrijeđa dostojanstvo osoba koje u njima sudjeluju, su i prava društvena pošast (usp. *KKC*, 2355).

„*Silovanje* znači nasilan ulazak, grubom silom, u spolnu intimnost neke osobe. Ono krši i pravdu i ljubav. Silovanje duboko vrijeđa pravo svakoga na poštivanjem slobodu, fizičku i moralnu cjelovitost. Ono nanosi tešku štetu koja može obilježiti žrtvu za cijeli život. U sebi je uvijek zao čin. Još je teže silovanje kad ga počine bliži srodnici (usp.

rodoskvrnuće ili incest) ili odgojitelji nad pitomcima koji su im povjereni“ (KKC, 2356).

„Homoseksualni čini su u sebi neuredni“, kao što tradicija Crkve oduvijek tvrdi.²⁴ Ova jasna moralna procjena činova ne smije na nikoji način unaprijed osuditi osobe koje imaju homoseksualne sklonosti,²⁵ budući da nerijetko njihovo stanje uključuje tešku kušnju.²⁶ Nadalje, ove osobe „pozvane su na čistoću. Krepostima ovladavanja sobom, odgojiteljicama nutarnje slobode, kadšto uz potporu nesebična prijateljstva, molitvom i sakramentalnom milošću, one se mogu i moraju, postupno i odlučno, približiti kršćanskom savršenstvu“ (KKC, 2359).

Pablo Requena

Osnovna bibliografija *Katekizam Katoličke Crkve*, 2331-2400.

Benedikt XVI, Enc. *Deus caritas est*,
25. prosinca 2005., 1-18.

Ivan Pavao II., Apos. pob. *Familiaris
consortio*, 22. studenog 1981.

Preporučeno štivo

Sv. Josemaría, „Jer oni će Boga
gledati“ u *Prijatelji Božji: Homilije*,
175-189; „Brak, kršćanski poziv“ u
Susret s Kristom, 22-30.

Kongregacija za nauk vjere, Dekl.
Persona humana, 29. prosinca 1975.

Kongregacija za katoličko
obrazovanje, *Obrazovne smjernice o
ljudskoj ljubavi*, 1. studenog 1983.

1 „Jedan i drugi spol je, s jednakim
dostojanstvom, iako na različit način,
slika Božje moći i nježnosti.

Sjedinjenje muža i žene u braku jest
jedan način nasljedovanja, u tijelu,
Stvoriteljeve plemenitosti i plodnosti:
'Stoga će čovjek ostaviti oca i majku

da prione uz svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo' (*Post* 2:24). Iz tog sjedinjenja potječu sva pokoljenja čovječanstva. (usp. *Post* 4:1-2. 25-26; 5:1).“

2 Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, 24. 3 „Ako bi čovjek težio da bude čisti duh i odbacio tijelo kao nešto što se odnosi samo na njegovu životinjsku narav, tada bi i tijelo i duh izgubili svoju cjelovitost. S druge strane, ako bi zanemario duh i uzeo u obzir materiju i tijelo, kao jedinu stvarnost, također bi izgubio svoju veličinu“ (Benedikt XVI, Enc. *Deus caritas est*, 25. prosinca 2005., 5)

4 *Isto*. 5 „Bog je ljubav i u sebi živi otajstvo osobnog zajedništva ljubavi. Stvarajući ljudski rod na svoju sliku ... Bog je upisao u ljudskost muškarca i žene poziv, a time sposobnost i odgovornost, na ljubav i zajedništvo“ (Ivan Pavao II, Apost.

pob. *Familiaris consortio*, 22.
studenog 1981., 11).

6 „Čistoća je radosna potvrda nekoga tko zna kako živjeti sebedarje, slobodan od svakog oblika egocentričnog ropstva“ (Papinsko vijeće za obitelj, *Istina i značenje ljudske spolnosti*, 8. prosinca 1995., 17). „Čistoća je posljedica ljubavi koja nas potiče da Kristu predamo svoju dušu i tijelo, naša osjetila i sposobnosti. Ona nije nešto negativno; ona je radosna potvrda“ (Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, 5).

7 „Čistoća zahtijeva *postizanje gospodstva nad samim sobom*, što je odgoj za ljudsku slobodu. Alternativa je jasna: ili čovjek zapovijeda svojim strastima i postiže mir, ili pušta da ga zarobe i postaje nesretan. (usp. *Sir 1:22*). 'Čovjekovo dostojanstvo zahtijeva da on radi po svjesnom i slobodnom izboru, to jest potaknut i

vođen osobnim uvjerenjem, a ne po unutarnjem slijepom nagonu ili pod čisto vanjskim pritiskom. Do takva dostojanstva čovjek dolazi kada, oslobađajući se svakog robovanja strastima, ide za svojim ciljem odabirući u slobodi dobro te svojom umješnošću i zdušnošću nastoji sebi pribaviti prikladna sredstva' (II. vatikanski sabor, *Gaudium et spes*, 17.)“ (KKC, 2339).

8 „Čistoća je moralna krepost. No, ona je i Božji dar, *milost*, plod Duha. (usp. *Gal* 5:22) Onomu koji je vodom Krštenja nanovo rođen Duh Sveti daje da nasljeđuje Kristovu (usp. *1 Iv*, 3:3) čistoću“ (KKC, 2345).

9 Osobna zrelost uključuje vlast nad samim sobom koja zahtijeva skromnost i umjerenost, uz poštovanje i otvorenost prema drugima.

10 Ovaj dio obrazovanja ima veću važnost sada nego prije jer današnje

društvo pruža mnoge negativne primjere na ovom području (usp. Papinsko vijeće za obitelj, *Istina i značenje ljudske spolnosti*, 8. prosinca 1995., 47). „Suočeni s kulturom koja uvelike reducira ljudsku spolnost na nivo nečeg uobičajenog budući da je tumači i živi na reducirani i osiromašen način povezujući je samo s tijelom i sebičnim zadovoljstvom, obrazovna uloga roditelja mora biti čvrsto usmjerena na obrazovanje u području spolnih odnosa koji su istinski i u potpunosti osobni“ (Ivan Pavao II., *Familiaris consortio*, 37).

11 „Svetu čistoću Bog daje kada je se traži sa poniznošću“ (Sv. Josemaría, *Put*, 118).

12 Ivan Pavao II. govorio je o potrebi njegovanja istinske „ljudske ekologije“ u smislu postizanja *zdravog moralnog okruženja* koje će poticati ljudski razvoj osobe (usp. npr. Enc. *Centesimus annus*, 1.

svibnja 1991, 38). Dio prije spomenutog „kulturnog napora“ sastoji se u jasnom iskazivanju potrebe za poštivanjem određenih moralnih normi u medijima, posebice televiziji, kako bi se sačuvalo dostojanstvo ljudske osobe. „U ovim vremenima nasilja i brutalne, divlje seksualnosti, moramo biti pobunjenici: izričito odbijamo ići linijom manjeg otpora i postati zvijeri. Želimo se ponašati kao djeca Božja, kao muškarci i žene koji su u intimnom odnosu sa svojim Ocem koji je na nebesima i koji želi biti blizu – u – svakome od nas“ (Sv. Josemaría, *Kovačnica*, 15).

13 Ivan Pavao II. *Familiaris consortio*, 11.

14 Također i kod umjetne oplodnje postoji rascjep između te dvije dimenzije svojstvene ljudskoj spolnosti, kao što uputa *Donum vitae* (1987) tumači.

15 Kao što Katekizam Katoličke Crkve naučava, užitak i zadovoljstvo koje prati bračno sjedinjenje je dobro i željeno od Boga (usp. *KKC*, 2362).

16 Iako je mjera svetosti ljubav koju osoba ima prema Bogu, a ne njen životni stalež, bio to brak ili celibat, Crkva naučava da je celibat za Kraljevstvo Nebesko dar nadređen braku (usp. *Tridentinski sabor*; *DZ* 1810; *1 Kor* 7:38).

17 Ovdje nećemo posebno govoriti o svećeničkom celibatu ili djevičanstvu te posvećenom životu. Ali s moralnog gledišta, potrebna je potpuna uzdržljivost u svakom od ovih stanja.

18 Nema smisla tvrditi da je celibat „protuprirodan“. Činjenica da se muškarac i žena mogu *nadopunjavati* ne znači da i *ispunjavaju* jedno drugo jer su oboje već potpuni kao osobe.

19 Govoreći o svećeničkom celibatu (iako primjenjivo na sav celibat za

Kraljevstvo Nebesko), Benedikt XVI objašnjava da ga se ne može razumjeti s čisto funkcionalne strane jer u stvarnosti „predstavlja poseban oblik životnog stila po uzoru na samog Krista“ (Benedikt XVI, Apos. pob. *Sacramentum caritatis*, 24).

20 Kongregacija za nauk vjere, Dekl. *Persona humana*, 29. prosinca 1975., 9.

21 *Slobodne veze* ili kohabitacija bez namjere za stupanjem u brak, *pokusne veze* gdje postoji namjera za stupanjem u brak i *predbračni odnosi* vrijeđaju dostojanstvo ljudske osobe i braka. „Protive se moralnom zakonu: spolni čin mora imati mjesta isključivo u braku; izvan njega uvijek je teški grijeh i priječi pristup sakramentalnoj Pričesti“ (KKC 2390). Iskreno darivanje sebe, slobodno učinjeno, mora biti stalno i trajno.

22 Krist također osuđuje želju da se počini preljub (usp. *Mt* 5:27-28). U

Novom Zavjetu, preljub je apsolutno zabranjen (usp. *Mt* 5:32; 19:6; *Mk* 10:11; *1 Kor* 6:9-10). Katekizam, kada govori o uvrjedama prema braku, također spominje razvod, poligamiju i kontracepciju.

23 „*Zaručnici* su pozvani da žive čistoću u uzdržljivosti. U toj će kušnji otkriti uzajamno poštivanje, vježbat će se u vjernosti i u nadi da će primiti jedno drugo kao dar Božji. Odložit će za bračno vrijeme očitovanje nježnosti vlastito supružničkoj ljubavi. Uzajamno će se pomagati da rastu u čistoći“ (*KKC*, 2350).

24 Kongregacija za nauk vjere, Dekl. *Persona humana*, 8. Takvi čini „protive se naravnom zakonu. Oni spolni čin zatvaraju daru života. Ne proizlaze iz prave čuvstvene i spolne komplementarnosti. Ni u kojem slučaju ne mogu biti odobreni“ (*KKC*, 2357).

25 Homoseksualnost označava stanje onih muškaraca i žena koji osjećaju spolnu privlačnost, bilo isključivu ili prevladavajuću, prema osobama istog spola. Moguće situacije u kojima može doći do ove pojave su veoma raznolike i, kao posljedica, izrazita razboritost je potrebna u rješavanju takvih slučajeva.

26 „Nemali broj muškaraca i žena pokazuju duboke homoseksualne težnje. Ne biraju oni svoje homoseksualno stanje; ono za većinu njih predstavlja kušnju. Zato ih treba prihvaćati s poštivanjem, suosjećanjem i obazrivošću. Izbjegavat će se prema njima svaki znak nepravedne diskriminacije. Te su osobe pozvane da u svom životu ostvare Božju volju, i ako su kršćani, da sa žrtvom Gospodinova Križa sjedine poteškoće koje mogu susresti uslijed svoga stanja“ (KKC, 2358).

---

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-br-35-sesta-
zapovijed-dekaloga/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-br-35-sesta-zapovijed-dekaloga/) (28.03.2026.)